

כנסת ישראל

"מהלכות חג השבועות"

התפילות וליל שימורים

- ✧ מאחרים להתפלל תפילת ערבית של יום טוב בכדי לקיים "תמימות" של ימי הספירה.
- ✧ סדר הקדוש: (יק"ז), יין, קדוש, זמן.
- ✧ יש לקצר בסעודת הלילה, כדי לילך לבית המדרש לאמירת "תיקון" וללימוד תורה.
- ✧ נוהגים להיות ערים בליל חג השבועות ולעסוק בתורה, כדי לתקן את הפגם של דור מקבלי התורה, שהיו רבים שהלכו לישון בלילה ההוא והקב"ה היה צריך להעירם לקבלת התורה, כמובא במדרש. יש הסוברים שהטעם הוא להיפך, שבני ישראל היו ערים כל הלילה לפני מתן תורה, וזכר לזה אנו ערים בכל שנה.
- ✧ יש שלומדים "תיקון ליל שבועות", שבו משולבים כל חלקי התורה, ויש הלומדים סדר הלימוד הרגיל שלהם, ויש נוהגים לומר כל ספר תהלים, משום ששבועות הוא יום פטירת דוד המלך ע"ה שכתב ספר תהלים.
- ✧ כתב האר"י ז"ל: "כל מי שבלילה הזה לא ישן כלל ועיקר, והיה עוסק בתורה - מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק". ומובא בספרים הקדושים, שאותם הנעורים בלילה צריכים להשתדל ללמוד מה שיותר ולא לבטל בשיחת חולין כדי שיוכז לכל הברכות והמעלות.
- ✧ בספר "כף החיים" מובא שיש להיזהר שלא לדבר שיחת חולין בזה הלילה, ובפרט שמצוי אסיפת חברים, שדרכו של היצר להכשילם בלשון הרע וצחוק וקלות ראש, וחבל לפספס לילה נשגב זה בדברי הבאי.
- ✧ מי שאינו יכול להיות ער כל הלילה כי אח"כ נרדם באמצע התפילה ואינו מתפלל כראוי, יצא שכרו בהפסדו ומוטב שילמד כמה שבכוונו וילך לישון.
- ✧ הנוהג לשתות כוסות משקה במשך הלילה, מהראוי שיכוון בתחילת השתיה לפטור בברכה כל זמן שלא הסיח דעתו ואינו עובר שיעור עיכול, או לכוון לשתות רק כוס אחת ולברך עליה בכל פעם תחילה וסוף.
- ✧ הנעור בלילה, נחלקו הפוסקים איך עליו לנהוג בברכות השחר. דעת הפוסקים שאין מברך ברכות התורה ו"אלוקי נשמה" ו"המעביר שינה", אלא ישמע מאדם שישן לכל הפחות חצי שעה בלילה ומכוון להוציא ידי חובה.
- ✧ מי שאין לו מי שיוציאו בברכות, לעניין "ברכת התורה" שיכוון ב"אהבה רבה" שבתפילה לצאת ידי חובת ברכת התורה, וילמד מעט לאחר התפילה. ולעניין ברכת "אלוקי נשמה" ו"המעביר שינה", לדעת פוסקים רבים יברך בעצמו באם אין לו ממי לשמוע. לעניין "על נטילת ידיים", כתבו הפוסקים שאם היה נעור כל הלילה, יטול ידיו כשיעלה עמוד השחר בלי ברכת "על נטילת ידיים", אלא אם כן עשה צרכיו.
- ✧ לעניין שאר ברכות השחר, מברך אותם אף שלא ישן כלל כל הלילה.

מנהגי חודש סיון

- ✧ אין אומרים "תחנון" מתחילת חודש סיון עד י"ב בחודש (כולל), וכן אין אומרים "יהי רצון" שאחר קריאת התורה.
- ✧ אין מתענים בימים אלו, ואף מי שיש לו יאהרציט – לא יתענה.
- ✧ אין אומרים בשבת שלפני שבועות במנחה "צדקתך צדק".
- ✧ במוצאי שבת אין אומרים "ויהי נועם" ואתה קדוש", אבל אומרים "ויתן לך".

ירק בשבועות

- ✧ נוהגים לעטר את בתי הכנסת ובתי המגורים בעשבים ובענפי עץ, שושנים, פרחים ובשמים.
- ✧ טעם המנהג, היות וסביבות הר סיני שעליו ניתנה תורה היו עשבים. טעם נוסף למנהג זה, זכר לכך שבחג השבועות נדון העולם על פירות האילן, כמובא במשנה במסכת ראש השנה, ולהזכיר שיתפללו על כד.
- ✧ אסור לכרות עצי פרי הנותנים פירות על מנת לקטט בהם, משום שעובר בכך על האיסור של "לא תשחית את עצה" (דברים כ, ט).
- ✧ יש לזהר שלא לכרות מעצים ואילנות ברשות הרבים שלא ברשות.
- ✧ אבל בתוך י"ב חודש על אביו ואמו, מותר לו לקנות פרחים לעצמו ולביתו, אבל לשלוח פרחים וכדו' לחבירו אסור.

הכנות לחג

- ✧ מצוה לרחוץ בחמין בערב יום טוב ולטבול לכבוד הרגל.
- ✧ יש ללבוש בגדים הנאים לכבוד יום טוב.
- ✧ אחד מעיקרי ההכנה לקראת חג השבועות – לקיים המצוה של "ואהבת לדעד כמוד".
- ✧ היות ובליל שבועות נוהגים להיות נעורים כל הלילה, יש לזכור לכוון את שעוני השבת לזמנים המתאימים.
- ✧ יש להשאיר מערב יום טוב אש דלוקה לצורך יום טוב, היות ואסור להוליד אש ביום טוב.
- ✧ טוב לאשה ליטול ידיה קודם הדלקת הנרות, משום כבוד הברכה.
- ✧ בהדלקת הנרות נהגו בני עדות אשכנז להוסיף ברכת "שהחיינו". איש המדליק בעצמו וכן אשה המקדשת לעצמה, אינם מברכים "שהחיינו" בהדלקת הנר, אלא בעת הקידוש.

לעלוי נשמת מרת גלינה ב"ר מיכאל גליקמן ע"ה
נלב"ע ז' סיון התשס"ג

לעלוי נשמת מרת אסתר ב"ר אברהם אבא ציטרונבאום ע"ה
נלב"ע ז' סיון התשמ"ב

ממנהגי "יזכור"

- נוהגים לומר "יזכור" אחר קריאת התורה, כדי שגם זכות התורה תגן על הנפטרים. ומכל מקום אין קריאת התורה מעכבת, ואף מי שמתפלל בביתו ביחידות יכול לומר "יזכור".
- המנהג שאלו שהוריהם בחיים יוצאים מחוץ לבית הכנסת בזמן הזכרת נשמות, והטעם משום עין הרע, ועוד, שאין זה הגון שחלק מהציבור אומרים וחלק שותקים. ועוד, שמא יטעו ויאמרו "יזכור" עמם.
- המנהג הנפוץ שלא לומר "יזכור" על הקרובים בשנה הראשונה לפטירתם, היות שהצער גדול ויש חשש שהאדם יבכה בהזכירו קרובו או יצטער, ואסור לבכות או להצטער ביו"ט. ומכל מקום אין צריך האבל לצאת מבית הכנסת.
- יש נוהגים להדליק "נר נשמה" עבור הנפטרים בערב החג שאומרים בו "יזכור", אולם אין לזה מקור בפוסקים והמנהג להדליק השתרבב מיום הכפורים שמדליקים נר עבור הנפטרים שגם להם יש כפרה, אבל ברגלים שאין בהם כפרה, אין עניין להדליק נר. מי שרוצה בכל זאת להדליק נר, ידליק לפני החג ולא בחג עצמו.
- בתפילת "יזכור" מהראוי לומר שייתן צדקה "בלי נדר", וישתדל מיד אחר החג לשלם נדרו לצדקה כדי שלא ישכח ויעבור על איסור "בל יחל דבריו" יש המדקדקים לתת את הצדקה מראש ובזמן אמירת "יזכור" אומרים: בעבור "שנתתי" צדקה בעד הזכרת נשמתם.

מאכלי חלב ודבש

- נוהגים לאכול מאכלי חלב בסעודת שחרית וכן דבש או עוגות האפויות בדבש.
- בטעם המנהג כתב הרמ"א שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים לבלי פסח, וזכר לפסח וזכר לחגיגה, לכן עושים זכר לשני הלחם שהיו מביאים בשבועות, אחד למאכלי חלב ואחד לבשר. טעם נוסף, משום שכשחזרו ישראל מהר סיני לבתיהם, אכלו רק מאכלי חלב, היות שכשחזרו לביתם מצאו רק מאכלי חלב כיוון שלשחיטת בשר היה צורך בהכנה כבדיקת הסכין, ניקור הבשר וכד', על כן אכלו מאכלי חלב ואנו עושים לזה זכר. עוד כתבו בטעם המנהג, משום שהתורה נמשלה לדבש ולחלב, ככתוב "דבש וחלב תחת לשונך". טעם נוסף, היות וביום זה משו את משה רבנו מהמים ולא רצה לינוק חלב מהנכרית, עד שהביאו את אמו ותניקו מחלבה, ועל כן עושים לזכר ואוכלים חלב לכבוד משה רבנו.
- המנהג בהרבה מקומות לאכול את מאכלי החלב תיכף אחר התפילה בשעת הקידושא רבה, ואין עושים סעודה גמורה עם פת.
- היות ונהוג להכין מאכלי גבינה עם שכבה של בצק תחת הגבינה, ולפעמים הוי ספק בברכה ראשונה ובברכת "על המחיה", מהראוי לכתחילה לאכול כמות של עוגה או ביסקויטים בשיעור כזית כדי שיוכל לברך "בורא מיני מזונות" ויעל המחיה.
- לאחר אכילת מאכלי חלב לא יאכל בשר אלא אם כן יקנה פיו משיירי הגבינה ע"י לעיסת פת, וגם ידיחנו בשתיית משקה, ירחץ ידיו, ויחליף את המפה שעל השולחן, ורבים נוהגים להמתין חצי שעה ולאחר מכן לאכול מאכלי בשר.

- אם ישן בלילה בערך חצי שעה, יברך בעצמו ברכת "אלוקי נשמה" וברכת "המעביר שינה".
 - מנהג חלק מהספרדים לברך כל ברכות השחר בבוקר אף שלא ישן כל הלילה, חוץ מברכת "על נטילת ידיים" ו"אשר יצר", שאין לברכם אלא אם כן שנצרך לנקביו, ומנהג רוב הספרדים שאין לברך "אשר יצר", אלא אם כן נצרך לנקביו, אבל "על נטילת ידיים", אין מברכים אף שנצרך לנקביו.
 - השומע ברכת התורה או ברכת השחר מאחר, יזהר שלא לענות "ברוך הוא וברוך שמו", דהוי חשש הפסק, וכדיעבד אם ענה, אין קפידא.
 - מחלוקת הראשונים אם צריך לברך ברכת הציצית בבוקר, כשלא הוריד מעליו את הטלית קטן בלילה. ולמעשה, מי שנוהג להתפלל שחרית בטלית גדול, פוטר את הטלית קטן בברכה שמברך על הטלית גדול.
 - לגבי בחורים הנוהגים שלא להתפלל עם טלית גדול, מהראוי שהמברך ברכות השחר בקול רם, יברך גם ברכת הטלית בקול רם ויפטור את השומעים.
 - מי שמתנמנם בתפילת שמונה עשרה ואינו יודע בודאי באיזה ברכה עומד, אם הוא בג' ראשונות - חוזר לראש, ובג' אחרונות - חוזר לרצה; ובברכה רביעית - מתחיל מברכה רביעית.
 - לפני קריאת התורה קורין מגילת רות.
 - כשקוראים מתוך מגילה הכתובה על קלף, מברכים לפני הקריאה.
 - בפתיחת ארון הקודש להוצאת שני ספרי תורה, אומרים י"ג מידות ותפילת רבש"ע, ואני תפילתי ג' פעמים וברוך שמיא. בספר הראשון קורין חמשה קרואים בספר שמות פרשת יתרו פרק יט פסוק א מ"בחדש השלישי, עד סוף הפרשה, ובספר השני קורין למפטיר בספר במדבר פרשת פנחס בפרק כח פס' כו: "וביום הבכורים". אחרי קריאת ההפטרה במעשה מרכבה שבספר יחזקאל. אם יש רק ספר תורה אחד, יש לגלול אותו למפטיר לאחר אמירת 'חצי קדיש'.
 - המנהג לעמוד בשעת קריאת עשרת הדברות, וברוב קהילות הספרדים המנהג לישב, ובמקום שמנהג לעמוד – אין ליחיד לשנות ולישב.
 - עשרת הדברות קורין בטעם העליון שכל דיבור עושה פסוק אחד, לפי שבו ביום ניתנו עשרת הדיברות וקורין אותו כמו שניתן כל דיבור בפסוק אחד.
- ### "אקדמות"
- נתקבל המנהג אצל האשכנזים לומר "אקדמות" לאחר שהכהן עולה אל הבימה, ולאחר אמירת "אקדמות" מברך הכהן וקורין בתורה.
 - המנהג שמתחיל האומר את "אקדמות" שני חרוזים מהפיוט, ואחר כך אומר הקהל שני חרוזים בקול, וכך עד הסוף.
 - הצריך לצאת בעת קריאת "אקדמות", כיון שספר התורה מגולל ומכוסה, מותר לצאת במקום הצורך.
 - אם קראו ישראל במקום כהן ובאמצע אמירת "אקדמות" הגיע כהן, יעלה הכהן והישראל ימתין שם עד שיעלה שלישי.

זמני התפילות

שבת קודש [פרשת במדבר]

מנחה ער"ש 7:15 | שחרית 8:00 | מנחה 18:45 | מעריב 20:15

בימות החול [שבוע הבא פרשת נשא]

שחרית 6:15 | מנחה 19:15 | מעריב 19:50

חג השבועות

מנחה יום ג' ערב החג 19:20 | מעריב ליל החג 20:05 | שחרית [מנין אחד] 4:45 | יזכור [משוער] 6:45
מנחה 19:10 | מעריב מוצאי החג 20:20